

nün. Çok çok azı iş bilmezlikten kaybolmuş-
tur. Yüzde 90'ı aile bireylerinin bir arada ça-
lışamamasından, karşılıklı iletişimsizliklerin-
den ve pazarlık yapamadıkları için
batmıştır.” Carlock’a göre asıl mesele, açık
ve doğru iletişim. Psikoterapist olarak eği-
tim görmüş olan Carlock hem aileyi hem de
işletmeyi anlayacak bir sistem geliştirmiş.
“Günün sonunda iş parayla, aile ise insanlar-
la ilgilidir” şeklinde konuşuyor. Aslında işle-
rin hiç de tahmin edildiği kadar karmaşık
olmadığını vurguluyor ısrarla: “Yapmanız
gereken aileyi daha profesyonel hale getirir-
ken işinizi daha insanileştirmek.”

Carlock iki disiplini bir araya getiren bir
yaklaşım oluşturmuş. Hem davranışsal
problemleri hem de bireysel, kişiler arası ve
aile ortamlarındaki davranışları belirleyen
inanç sistemlerini inceliyor. Organizasyon-
ların yapı ve sistemlerine odaklanan rasyonel
aktör ekolünden daha insani ve duygusal bir
bakış açısı ortaya koyuyor. Carlock “gele-
neksel danışmanların, kişileri inceleseler bile
le fazlasıyla sadeleştirilmiş tek yönlü ve sta-
tik araçlar kullanıldığını” söylüyor.
Kişiliklerdeki farklılıkların çoğu
zaman hesaba katılmadığını, duygu, arzu, hayal, hırs, korku
ve heyecanlarının oyunun dışın-
da bırakıldığından dem vur-
yor. Halbuki “rasyonel olamayan öğeler” ka-
rarları da aile şirketlerinin (ve hatta ailenin)
geleceğini de yakından etkiliyor. Bir de ma-
dalyonun diğer yüzü var ki o da, kurulmuş
sistemin bireyler ve dolayısıyla aileler üze-
rindeki etkisi. Carlock bu unsurun da göz
ardı edilemeyeceğinin altını çiziyor. Carlock
bu yaklaşımla dünyanın farklı ülkelerinde
danışmanlık veriyor. Büyük aile şirketlerine
yüründe önerilerde bulunuyor. Birkaç günü
onlarla beraber geçiriyor, aileleri analiz edip
neye ihtiyaç duyduklarını tespit ediyor. Bir
defada, dünyanın farklı yerlerinde beşten
fazla şirkete danışmanlık vermiyor.

Şu sıralar gizlilik anlaşması nedeniyle is-
mini açıklamasa da Türkiye’nin en büyük
gruplarından birine danışmanlık yapıyor.
Milyarlarca doları yöneten şirketlerin tepe
yönetimiyle geçirilecek iki gün, aile içi çatış-
maları çözmeye yeter mi? “Yeter” diyor bü-
yük bir kararlılıkla; “Önemli olan neyin so-
run teşkil ettiğini bulup ortaya koymak,
gerisi çorap söküğü gibi gelir. Danışmanlık
verdiğimiz insanlar milyarlarca dolarlık işler
kurmuş son derece parlak insanlar. Doğru

geçirilmiş iki gün yeter de artar bile”. İlk iki
günün ardından danışmanlarını öksüz bırak-
mıyor. Birkaç haftada bir ziyarete geliyor.
Çorabın sökülüp sökülmediğini denetliyor.
Senenin sonundaysa söz konusu şirketin iş
planına tamamlayıcı özellikle oluşturulmuş
bir aile planı ortaya çıkmış oluyor.

Dünyanın her yerinde sorunların aynı
olduğunu; başa çıkma şekillerinin kültürel
farklılıklar gösterdiğini belirtiyor Carlock.
Jenerasyonlar arası geçişin aile şirketleri
için yarattığı tehdit, sağır sultanın bile ma-
lumu. PwC’ye göre aile şirketlerinin sade-
ce yüzde 6’sı, üçüncü jenerasyona geçiş-
ten sağ çıkıyor. Rakam moral bozucu mu
geldi? Biraz daha ‘optimist’ bir veri suna-
lım: Boston merkezli aile danışmanlığı şir-
keti Family Firm Institute’a göre bu oran
yüzde 13! Özellikle Ortadoğu’da, ekono-
mik olgunlaşma süreci gereği pek çok aile
şirketi üçüncü jenerasyona geçiş aşama-
sında. Önümüzdeki 5 ila 10 sene içinde
bölgede jenerasyon geçiş patlaması yaşa-
nacak. Yani aile şirketleri danışmanlığı
dünyada 150 milyar dolara yaklaşan yö-

“Evde küçük kardeşini azarlamaya alışmış ağabey bu tavrını işe taşıyor. Bu çok tehlikeli.”

netim ve iş danışmanlığı pazarının yükse-
len yıldızı olma yolunda.

Carlock “Girişimciler fabrikalar inşa et-
mekte, sıfırdan iş kurmakta süperdirler, bu-
na bayılırlar” diyor: “Ancak bir organizas-
yon oluşturup potansiyel hissedarlarla
çalışmak gibi konulara doğal olarak yaban-
cıldır. Kurumsallaşma, yönetim, sürdür-
ülebilirlik bambaşka konular. Jenerasyonla-
rın bunların ayırımına iyi varması gerekiyor.”

Her geçişin büyük bir kaybı da berabe-
rinde getirdiğini hatırlatıyor: “Milyarlarca
dolar gelir getiren bir işi kurmuşsunuz. Her-
kes sizi tanıyor. Koltuğunuzu kızınıza ya da
oğlunuza bıraktığınızda ne olur? Büyük bir
kayıp! Bu hiç kolay değil.” İlk jenerasyonla-
rın “koltuk sevdasından” gereğinden fazla
yaşlanmadan vazgeçmelerinin elzem oldu-
ğunun altını çiziyor. 80 yaşında işini bırak-
mış biriyle, 60 yaşında bırakmış biri arasın-
da yeni nesillere aktaracağı enerji ve deneyim
açısından kabul edilemez bir fark oluştu-
ğunu belirtiyor.

İşin kurucusunun ikinci ve üçüncü ne-
sillere oranla görece küçük ve sade bir olu-

şumu yönettiğini de, ilk nesli daha anlayışlı
olmaya davet ederek ifade ediyor.

Aile şirketlerinin başarısında psikodina-
mik yaklaşımın öne çıkardığı diğer bir unsur
da ev-iş ilişkisi. Carlock ailedeki alışkanlıkların
ister istemez işe taşındığını bunun da
profesyonel yaşam için önemli tehdit oldu-
ğunu vurguluyor. İş işte, evi evde bırakmak
lazım. “Evinde küçük kardeşini itip kakma-
ya alışmış büyük kardeş aynı eğilimi işte de
gösterebiliyor” diyerek iki alanı ayırtırma-
nın önemine değiniyor. Bu arada işte “ba-
ba”yla ve patronla yapılan kavganın, evde
anneye taşınması da caiz değil.

Dünyanın en önemli finans yayınların-
dan Wall Street Journal’ın (WSJ) hikayesi
Carlock’u derinden etkilemiş. Gazeteye 105
yıl boyunca sahip olan Bankroft Ailesi
WSJ’yi, 2007’de 5 milyar dolara Rupert
Murdoch’a sattı. İlk jenerasyon basılı mecra-
ya o kadar aşık ki medyanın teknolojik ge-
lişimlerine kulağını gözünü kapamıştı. On-
line olmayı gazeteciliğe hakaret olarak
algılayan yaşlılar meclisi, yeni jenerasyonun
uyarı ve taleplerini de itinayla susturmuştu.

Ancak medyadaki teknolojik devrimin kar-
şısında dayanamadı. Satıştan sonra ailenin
ileri gelenlerinden biri, “Eğer bu süreci doğ-
ru yönetebilseydik gazetenin değeri 5 değil
50 milyar dolar olurdu” diye sitem ve piş-
manlık dolu bir mektup attı herkese. Ki son
toplamda teknolojik gelişimden fersah fer-
sah kaçırdıkları markaları, bugün online ya-
pılanması en güçlü yayınlardan biri haline
geldi. Carlock, Bankroft Ailesi’nden bahse-
derken insani iletişim ve yenilikçiliğin aile
şirketlerinin mutlak gerekliliği olduğunu
söylüyor. WSJ’nin ilk başlarda “komik renk-
li gazeteden başka bir şey olmayan” Finan-
cial Times tarafından nasıl gölgede bırakıldı-
ğını hatırlatıyor. (FT, 2007’de WSJ satış
sırasında Murdoch’a rakip olmuştu)

Ashnda bu tabloya bir adım geriden ba-
kınca aile işini kurtarmak için kaç tane pro-
fesyonel ya da “dışardan” yönetici getirdiği-
nizin bir önemi kalmıyor. Zira yönetim
kurullarındaki ‘bağımsız profesyonellerin’ sa-
yısı ne olursa olsun aile bireyleri kendi için-
de huzuru yakalayamamışsa süreklilik ve
kurumsallaşma bir türlü sağlanamıyor. **F**